

Kadın Derneklerinde Gönüllü Faaliyetlerde Bulunan Kadınların Gönüllülük Motivasyonları ve Deneyimleri Üzerine Bir Değerlendirme

An evaluation on the volunteering motivations and experiences of women engaged in voluntary activities in women's associations

Fatih Altun^{1,*}, Pınar Demirişler²

¹ Doçent. Dr. – Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Balıkesir, Türkiye - ORCID: 0000-0001-5464-0909

² Yüksek Lisans Öğrencisi – Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, - ORCID: 0000-0002-8327-1222

Sosyal Çalışma Dergisi (2023), 7(2), 142-166

Copyright © 2023 İZU

YAYIN BİLGİSİ

Yayın geçmişi:

Gönderilen tarih: 01 Aralık 2023

Kabul tarihi: 26 Aralık 2023

Yayınlanma tarihi: 30 Aralık 2023

Anahtar kelimeler:

Kadın dernekleri

Gönüllülük

Gönüllülük motivasyonu

Keywords:

Women's associations

Volunteering

Motivation to volunteer

ÖZ

Bu araştırma, sivil toplum kuruluşları içerisinde Bandırma'daki kadın derneklerini özgün bir örnek olarak seçmiştir. Türkiye'deki kadın hakları konusu, genellikle verimsiz tartışmaların gölgesinde ele alınmaktadır. Buna karşılık kadın dernekleri, belirgin talepler ortaya koyan ve kadınların birlikte hareket ettiği, dayanışma odaklı yapılar olarak gelişmiştir. Kadın haklarının ilerlemesi için kadınların seslerini yükseltmeleri ve bu sesleri arkasına alan etkin sivil toplum kuruluşlarının varlığı hayati önem taşır. Bu çerçevede araştırma, kadın derneklerine gönüllü olarak katkıda bulunan kadınların ne tür motivasyonlarla hareket ettikleri ve toplumdaki yerlerini nasıl algıladıkları üzerine bilgiler sunmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, kadınların toplumsal alandaki mevcut pozisyonlarının iyileştirilmesine yönelik, gönüllü katılım yapan kadınların motivasyonlarını ve deneyimlerini analiz etmektir. Bu çalışma, kadınların gönüllülük faaliyetlerine katılım motivasyonlarını, yaşadıkları deneyimler üzerinden betimsel bir çerçevede ele almaktadır. İçerik analizi yöntemiyle derinlemesine incelenen veriler, katılımcıların gönüllülük süreçlerindeki kişisel anlam ve motivasyonların anlaşılmasına olanak tanımaktadır. Araştırma kapsamına alınan 8 kadın katılımcı en az altı aylık gönüllülük deneyimine sahip bireylerdir. Bu araştırmanın sonuçlarının, kadın derneklerinin gönüllü katılım stratejilerini geliştirmelerine ve kadınların toplumsal katılımını artırmaya yönelik politikaların şekillendirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

ABSTRACT

This research selects women's associations in Bandırma as a unique example among civil society organizations. The issue of women's rights in Turkey has often been overshadowed by unproductive debates. Women's associations, on the other hand, have developed as solidarity-oriented structures that put forward clear demands and where women act together. For the advancement of women's rights, it is vital for women to raise their voices and for effective civil society organizations to back these voices. In this context, this study provides information on the motivations of women who voluntarily contribute to women's associations and how they perceive their place in society. The main purpose of this study is to analyze the motivations of women who volunteer to improve the current position of women in society. This study examines women's motivations for participating in volunteering activities through their experiences in a descriptive framework. The data analyzed in-depth through content analysis method allows for an understanding of the personal meanings and motivations of the participants' volunteering processes. The 8 female participants included in the research are individuals with at least six months of volunteering experience. The results of this research are expected to contribute to the development of volunteering strategies of women's associations and to the shaping of policies to increase women's social participation.

1. Giriş

Sivil toplum kuruluşları (STK'lar), demokrasi ve toplumsal gelişim için vazgeçilmez unsurlardır. Toplumun içinde doğan ve bireylerin katılımıyla şekillenen bu kuruluşlar, sosyal sorumluluk ve aktif vatandaşlık ruhunu beslerler. Gönüllülük esası üzerinde yükselen STK'lar, sosyal adalet, eğitim, sağlık, kadın ve çocuk hakları gibi birçok alanda önemli işlevler üstlenirler. Gönüllü katılım, bireylerin toplumsal sorunlara karşı duyarlılığını artırırken, aynı zamanda kişisel beceri ve yetkinliklerin gelişimine de katkı sağlar. Bu süreç, sosyal dayanışmayı güçlendirir ve toplumun

* Sorumlu yazar e-mail adresi: fatihaltun@bandirma.edu.tr

çeşitli kesimlerini bir araya getirerek, ortak bir amaç etrafında birleşme fırsatı sunar.

STK'ların varlığı, özellikle demokrasinin olgunlaşması ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasında kritik bir role sahiptir. Aktif sivil toplum, toplumsal değişim ve dönüşüm süreçlerinde itici bir güç olarak, yönetim mekanizmalarını zenginleştirir ve hükümet politikalarına alternatif perspektifler sunar. Örneğin, kadın ve çocuk dernekleri, cinsiyet eşitliği ve çocuk hakları konusunda toplumsal bilinç oluştururken, aynı zamanda politika yapıcılarını bu alandaki eksikliklere ve ihtiyaçlara dikkat çekmekte etkin rol oynarlar. Böylelikle, STK'lar demokratik katılımı teşvik ederken, toplumun sosyal ve kültürel dokusunun gelişimine de önyak olmaktadır.

Kadın derneklerinin, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın haklarının ilerlemesine yönelik kritik roller üstlendiği günümüz dünyasında, bu yapıların iç dinamiklerini anlamak, onların sürekliliği ve etkinliği açısından önemlidir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı kadın derneklerinde gönüllü olarak yer alan kadınların ne gibi içsel ve dışsal motivasyonlarla hareket ettiklerini deneyimleri üzerinden ortaya koymaktır.

Bu çalışma, kadınların gönüllülük faaliyetlerine katılım motivasyonlarını, yaşadıkları deneyimler üzerinden betimsel bir çerçevede ele almaktadır. İçerik analizi yöntemiyle derinlemesine incelenen veriler, katılımcıların gönüllülük süreçlerindeki kişisel anlam ve motivasyonların anlaşılmasına olanak tanımaktadır. Araştırma kapsamına alınan 8 kadın katılımcı en az altı aylık gönüllülük deneyimine sahip bireylerdir. Tüm katılımcılar, Balıkesir'in Bandırma ilçesinde faaliyet gösteren ve kadınlara yönelik çalışmalar yapan derneklerin gönüllülerinden seçilmiştir.

Katılımcıların detaylı deneyimlerini anlamlandırmak adına, fenomenolojik araştırma deseninin bulunduğu derinlemesine perspektiften yararlanılmıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular ile kadın derneklerinin gönüllü katılım stratejilerini geliştirmelerine ve kadınların toplumsal katılımını artırmaya yönelik politikaların şekillendirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

2. Sivil Toplum Kuruluşları ve Gönüllülük

Sivil toplum kuruluşları (STK'lar), resmi devlet yapılarından bağımsız olarak faaliyet gösteren ve genellikle kar amacı gütmeyen, gönüllülük esasına dayalı örgütlerdir. Bu kuruluşlar, bireylerin veya grupların sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel konularda ortak çıkarlarını ilerletmek, değişim yaratmak ve toplumsal sorunlara çözüm bulmak amacıyla bir araya geldikleri platformlardır. STK'ların temel özellikleri, kâr dağıtımını yapmaması, bağımsızlıkları, gönüllülük esasına dayanmaları ve kamu yararını gözetmeleridir (Talas, 2011, s. 391; Duman, 2021).

Gönüllülük ise, bireylerin karşılık beklemeden, toplumun yararına hizmet etmek üzere zamanlarını, bilgi ve becerilerini sunmaları sürecidir. Gönüllülük, aynı zamanda, sosyal sermayenin artırılmasında ve sosyal kohezyonun sağlanmasında kritik bir role sahiptir. Gönüllülerin katkıları, STK'ların hedeflerine ulaşmasında ve sürdürülebilirliklerinde önemli bir etken olarak görülmektedir.

STK'lar ve gönüllülük arasındaki ilişki, karşılıklı bir güçlendirme mekanizması olarak işlev görür. Gönüllüler, STK'ların insan kaynağı ihtiyacını karşılarken, STK'lar da gönüllülere toplumsal katılım ve kişisel gelişim fırsatları sunar. Bu etkileşim, özellikle yerel toplulukların güçlenmesinde ve yerel sorunlara özgü çözümlerin üretilmesinde belirginleşir. Gönüllülük,

bireylerin toplumla bütünleşmesini sağlayan ve toplumsal sorumluluk bilincini geliştiren bir süreç olarak da tanımlanabilir.

Akademik literatür, gönüllülüğün motivasyonel temellerine dair geniş bir yelpazede teoriler sunar. Bu motivasyonlar arasında, altruizm, topluma katkıda bulunma isteği, kişisel gelişim, sosyal ağları genişletme ve beceri kazanma arzusu gibi faktörler bulunur. Ayrıca, gönüllülük faaliyetleri, bireylerin toplum içindeki rol ve kimliklerini yeniden şekillendirme imkânı da sağlar. (Genç, 2011; Çevik & Gürsel, 2015; Artan, Taşçı, & Başcılar, 2018).

STK'ların etkinliği, toplumların demokratik yapısının güçlenmesine de katkıda bulunur. Aktif bir sivil toplum, çoğulculuğu ve katılımcı demokrasiyi destekler. STK'lar, hükümetler ve diğer kurumlarla işbirliği yaparak, politika yapım süreçlerinde vatandaşların seslerini duyurabilir ve toplumsal değişimin katalizörleri haline gelebilirler. Bu süreç, bireylerin politik süreçlere etkin katılımını ve toplumsal meselelerde farkındalığın artmasını sağlar.

STK'lar, demokrasinin temel taşlarından biri olarak görülür ve toplumsal sorunlara yönelik çözümler üretme, politika yapım süreçlerini etkileme, kamuoyu oluşturma ve farkındalık yaratma gibi işlevlere sahiptirler. STK'ların işlevleri aşağıdaki gibi özetlenebilir: (Sezik, 2019; Nikkiah & Redzuan, 2010).

- Savunuculuk ve Lobcilik: Toplumsal veya çevresel meselelerde politika yapımcıları etkileyerek, değişim ve reformları teşvik etme.
- Hizmet Sunumu: Toplumun ihtiyaç duyduğu hizmetleri, özellikle devletin sunmadığı alanlarda, sağlama.
- Kapasite Geliştirme: Bireylerin ve toplulukların kendi ihtiyaçlarına cevap verebilme kapasitelerini artırma.
- Bilgi ve Bilinç Yaratma: Eğitim programları ve kampanyalar aracılığıyla toplumun bilgi düzeyini yükseltme ve sosyal konular hakkında bilinçlendirme.

3. Gönüllülük Motivasyon Kaynakları

Gönüllülük, toplumların sürdürülebilir kalkınması ve sosyal uyumun sağlanması için önemli bir katalizör görevi görür. Bu süreç, bireylerin kişisel zamanlarını, becerilerini, bilgilerini ve hatta maddi kaynaklarını, karşılık beklemeden toplumsal fayda için özveride bulunmalarını içerir. Bu eylem, bireylerin toplumla olan bağlarını güçlendirir ve daha geniş bir sosyal sorumluluk anlayışının gelişmesine yardımcı olur. Gönüllülük, aynı zamanda, bireyin toplum içindeki rolünü aktif bir şekilde üstlenmesi ve sosyal sorunlara karşı duyarlılığını pratik bir eyleme dökmesi anlamına gelir.

3.1. İçsel Motivasyonlar

İçsel motivasyonlar, bireyin kendi iç dünyasından kaynaklanan, maddi kazanç veya dışsal ödüllerden bağımsız motivasyonlardır. Bu tür motivasyonlar, genellikle daha kalıcı ve güçlüdür çünkü bireyin kendi değerleri ve inançlarıyla uyumlu hareket etmesinden kaynaklanır (Finkelstien, 2009, s. 654). İçsel motivasyonlar arasında; kişisel tatmin, özdeğer duygusu ile manevi ve etik değerlere bağlılık sayılabilir.

- Kişisel Tatmin: Gönüllülük, birçok insan için derin bir kişisel tatmin kaynağıdır. Başkalarına yardım etmenin verdiği içsel huzur ve mutluluk, maddi kazançlarla

ölçülemeyen bir değer taşır. Bir projeye katkıda bulunmanın sonucunda olumlu bir değişiklik görmek veya bireylerin hayatlarında fark yarattığını bilmek, gönüllüler için paha biçilmez bir ödüldür (Bang & Ross, 2009, s. 65).

- **Öz-Değer Duygusu:** İnsanlar, başkalarına yardım ederek kendilerini daha değerli hissedebilirler. Gönüllü çalışmalar, kişinin özsaygısını artırır ve yaşamın anlamına katkıda bulunur. Ayrıca, bireylerin kendi beceri ve yeteneklerini keşfetmelerine ve bu becerileri toplum yararına kullanmalarına olanak tanır (Stukas, Hoye, Nicholson, Brown, & Aisbett, 2016)
- **Manevi veya Etik Değerlere Bağlılık:** Birçok birey için gönüllülük, manevi inançların veya etik değerlerin bir ifadesidir. Dinî inançlar veya felsefî görüşler, insanları toplum yararına çalışmaya itebilir. Bu tür bir motivasyon, bireyin hayatındaki daha büyük bir amaca hizmet ettiği hissini güçlendirir (Bang & Ross, 2009).

3.2. Dışsal Motivasyonlar

Dışsal motivasyonlar, bireyin çevresinden gelen ve çoğunlukla sosyal değerlendirme veya ödüllendirme ile ilgili olan motivasyonlardır. Bu tür motivasyonlar, bireyin toplum içindeki statüsüne veya çevresiyle olan ilişkilerine dayanabilir (Finkelstien, 2009, s. 654). Dışsal motivasyonlar arasında; sosyal kabul, ait olma ihtiyacı ve gelişim fırsatları sayılabilir.

- **Sosyal Kabul:** Gönüllü çalışmalar, bireylerin toplumsal çevreleri tarafından olumlu bir şekilde değerlendirilmesine ve sosyal kabul görmesine yol açabilir. Gönüllülük, toplum tarafından takdir edilen bir davranış olarak görüldüğünden, bireyler bu yolla sosyal çevrelerinde saygınlık kazanabilirler (Mannino, Snyder, & Omoto, 2011).
- **Ait Olma İhtiyacı:** İnsanlar sosyal varlıklardır ve topluluklara ait olma ihtiyacı hissederler. Gönüllü faaliyetler, bireylerin benzer değerleri ve hedefleri paylaştıkları gruplarla bağ kurmalarını sağlar. Bu gruplar, bireylere kimlik ve aidiyet duygusu verir, sosyal yalnızlığı azaltır ve yaşamın zorluklarına karşı bir destek ağı oluşturur (Ferreira, Proenca, & Proenca, 2009)
- **Gelişim Fırsatları:** Gönüllülük, bireylere yeni beceriler kazanma, mevcut yeteneklerini geliştirme ve kariyerlerine yön verme gibi profesyonel fırsatlar sunar. Özellikle genç bireyler için gönüllü çalışmalar, iş tecrübesi edinmek ve özgeçmişlerini zenginleştirmek için değerli bir yol olabilir. Ayrıca, gönüllülük, iş ağı kurma ve potansiyel işverenlerle bağlantı kurma imkânı da sağlar (Ferreira, Proenca, & Proenca, 2009)

Bunlarla birlikte gönüllülük, bireylerin toplum içindeki rolünü güçlendirerek sosyal entegrasyon ve karşılıklı yardımlaşma ruhunu teşvik eder. Gönüllü faaliyetler, toplumun farklı kesimleri arasında köprüler kurar ve çeşitliliği kucaklayan bir toplum yapısının oluşmasına katkıda bulunur. Örneğin, farklı yaş, etnik köken veya sosyoekonomik statüye sahip insanlar gönüllü projelerde bir araya gelerek birbirlerinin bakış açılarını anlamayı öğrenirler ve empati yeteneklerini geliştirirler.

Bununla birlikte, gönüllü etkinliklerinin başarısı büyük ölçüde bireylerin motivasyonuna bağlıdır. İçsel motivasyonlar, gönüllülüğün sürdürülebilirliği için kritik öneme sahiptir, çünkü bu motivasyonlar gönüllü çalışmayı bir yaşam tarzı haline getirebilir. Dışsal motivasyonlar ise, özellikle genç gönüllüler ve yeni başlayanlar için, gönüllülük faaliyetlerine katılımı teşvik edici bir rol oynayabilir. Ancak, dışsal ödüllerin varlığı azaldığında veya yok olduğunda, içsel

motivasyonların devreye girmesi gönüllülüğün devamını sağlar (Finkelstien, 2009).

Özetle, gönüllülük, bireyleri içsel ve dışsal motivasyonlar aracılığıyla toplumsal katılım süreçlerine dahil eder ve toplumun sosyal sermayesini artırır. İçsel motivasyonlar, bireyin toplumla bütünleşmesini ve katkısının sürdürülebilirliğini desteklerken, dışsal motivasyonlar ise gönüllülüğe başlamak ve toplum içindeki ağırları genişletmek için önemli birer itici güçtür.

4. Kadın Dernekleri

Kadın dernekleri, genellikle toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların sosyal, ekonomik ve politik yaşamdaki rolünün güçlendirilmesi, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadın haklarının korunması gibi konularla ilgilenen, sivil toplum kuruluşlarıdır. Bu dernekler, kadınların ve kız çocuklarının haklarını savunarak ve onları destekleyerek toplumsal değişime katkıda bulunmayı hedefler.

Nitekim kadın haklarının Türkiye’de gelişmesinde kadın derneklerinin yereldeki faaliyetleri destekleyici niteliktedir. Ulusal eylem planlarında ve 6284 gibi kanunların hazırlanış aşamalarında kadın dernekleri aktif rol almaktadırlar (Aca, 2021).

Kadın derneklerinin genel amaçları şu şekilde özetlenebilir:

- **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği:** Toplumda kadın ve erkek arasında eşit haklar ve fırsatlar yaratmayı hedeflerler.
- **Kadın Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi:** Kadınların insan haklarından tam olarak yararlanmalarını sağlamak ve bu hakların ihlal edilmesini önlemek için çalışırlar.
- **Kadınların Güçlendirilmesi:** Kadınların sosyal, ekonomik ve politik alanda güçlenmelerini ve aktif katılımcılar olmalarını sağlamak.
- **Şiddetin Önlenmesi:** Kadına yönelik her türlü şiddetin önlenmesi ve bu konuda toplumsal bilincin artırılması.
- **Sürdürülebilir Kalkınma:** Kadınların kalkınma süreçlerine katılımını artırarak, sürdürülebilir toplumsal ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmak.

Kadın derneklerinin yürüttüğü faaliyetler geniş bir yelpazede yer alır ve şunları içerebilir:

- **Eğitim Programları:** Kadınların ve kız çocuklarının eğitimine yönelik programlar düzenleyerek, cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulunurlar. Bu programlar, mesleki eğitimden cinsel sağlık ve üreme sağlığına, liderlik eğitimlerine kadar değişebilir.
- **Farkındalık Kampanyaları:** Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet, kadın hakları ve kadın sağlığı gibi konularda farkındalığı artırmak için kampanyalar ve etkinlikler düzenlerler.
- **Hukuki Destek ve Danışmanlık:** Kadına yönelik şiddet, ayrımcılık veya herhangi bir hak ihlali durumunda kadınlara hukuki danışmanlık ve destek sunarlar.
- **Lobicilik ve Savunuculuk:** Kadınların haklarının savunulması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için politika yapıcılar ve hükümetler nezdinde çalışmalar yürütürler.
- **Kadın Sığınma Evleri:** Şiddete uğrayan veya tehlikede olan kadınlara güvenli bir sığınak sağlayarak, onların güvenliğini ve iyiliğini korumayı hedeflerler.

- Ekonomik Güçlendirme: Kadınların ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarına ve iş hayatında yer almalarına yardımcı olacak programlar düzenlerler.
- Ağ Oluşturma: Kadınların birbirleriyle ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla bağlantı kurmalarını sağlayarak, deneyim ve kaynak paylaşımını teşvik ederler.

5. Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerini kullanarak yürütülen bir araştırmadır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği bu nitel araştırmanın uygulanacağı yöntem olarak seçilmiştir. Nitel araştırma, nesnelerin anlamlarını, kavramlarını, tanımlarını, karakteristiklerini, metaforlarını, simgelerini ve açıklamalarını inceler (Berg & Lune, 2015). Nitel araştırma, bilginin derinliğine ve benzersizliğine büyük önem verir ve bu sebeple geniş örneklem grupları yerine, daha küçük gruplar üzerinden toplanan ayrıntılı ve nitelikli verilere yoğunlaşır. Nitel araştırmalar, bireyin içsel dünyasını anlamak ve onun şekillendirdiği sosyal fenomenleri ayrıntılı bir şekilde inceleyerek bilgi oluşturma yöntemlerinden birini temsil eder (Özdemir, 2010, s. 326).

Bu çalışmada, insanların davranışlarını onların bulunduğu çevre bağlamında ve çok boyutlu bir şekilde incelemek amacıyla nitel araştırma metodolojisi benimsenmiştir. İnsan davranışlarının esnek doğası ve bütünsel bir perspektifle ele alınması, sosyal bilimlerde nitel araştırma yönteminin geniş çapta kullanılmasına yol açmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

5.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, kadın derneklerinde gönüllü çalışmalarda bulunan kadınların, kendi yaşadıkları deneyimler doğrultusunda hangi içsel ve dışsal etkenler tarafından motive edildiklerini açığa çıkarmak ve anlamaktır. Bu bağlamda, kadınların gönüllü olarak katıldıkları faaliyetlerdeki deneyimleri ve bu faaliyetlere yönelik motivasyonları mercek altına alınacaktır. Katılımcıların gönüllülük tecrübeleri, bu tecrübelerin kişisel ve toplumsal düzeyde hangi olumlu gelişmelere vesile olduğu ve bu süreçlerde motivasyonlarının nasıl şekillendiği, araştırmanın odağını oluşturacaktır. Böylece, gönüllü kadınların perspektifleri üzerinden, sosyal alanda kadınların güçlenmesine ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesine yönelik stratejiler geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu stratejiler, kadınların karşılaştığı zorlukların aşılması ve sosyal konumlarının iyileştirilmesi yolunda rehberlik edecek bilgiler sağlayacaktır.

5.2. Araştırmanın Deseni

Sosyal yapılandırmacılık teorisine göre, insanlar bir yandan çevrelerindeki dünyayı anlamlandırmaya çalışırken, diğer yandan kendi deneyimlerine dayalı öznel anlam yapıları oluştururlar. Bu oluşturulan anlamlar, sadece tek bir bireyin sınırları içinde kalmaz; sosyal yapılar içerisinde var olan ve kabul gören düşüncelerle birlikte, araştırmacılara geniş ve çok boyutlu bir perspektif sunar. Bunun ötesinde, bir sosyal grubun birden çok üyesinin fenomenlere ilişkin algılarını incelemek, grubun kültürel yapısını ve düşünceyle davranış kalıplarını da ortaya çıkarabilir. Araştırmanın bu kapsamda belirlenen amacı, katılımcıların bireysel görüşlerini keşfetmek, onların dünyayı nasıl kavradıklarını ve algıladıklarını anlamak, anlamlandırma süreçlerinin temel çizgilerini belirlemek ve insanların deneyimlerini nasıl yorumladıklarını açıklamaktır (Creswell, 2013, s. 24; Merriam, 2018).

Bu bağlamda araştırmada fenomenolojik yaklaşım tercih edilmiştir. Fenomen, evrende doğrudan ya da dolaylı olarak gözlemlenebilen herhangi bir nesne, durum veya olayı ifade eder. Bizim dünyamızdaki olaylar, kavramlar, durumlar, deneyimler, algılar fenomenin çeşitli yönlerini temsil eder. Fenomenoloji, bir kişinin davranışlarını anlamak için, o kişinin özgül algılama şekillerini ve yaşadıklarını bilme gerekliliğini vurgular. Farkında olunan ancak detaylı içeriğine vakıf olunmayan, deneyimlenmemiş fenomenlere odaklanılmasını savunur (Yıldırım & Şimşek, 2013; Gökçe, 2022, s. 46). Bir bireyin davranışlarını biçimlendiren temel unsur, o anki durumu ve çevresini nasıl anlamlandırdığı, yani o anki yaşadığı fenomendir. Fenomenolojik araştırmalarda veri kaynakları, inceleme konusu olan fenomeni tecrübe eden ve bu fenomeni ifade edebilecek kişiler veya gruplardır. Bu tür araştırmalarda en önemli veri toplama yöntemi genellikle görüşmelerdir.

5.3. Araştırmanın Sorusu ve Alt Sorular

Bu araştırmanın ana sorusu “Kadınları, kadın derneklerinde gönüllü çalışmalara iten temel motivasyonlar ve bu motivasyonlarının kaynakları nelerdir?” şeklindedir. Ayrıca bu ana soruya bağlı bazı alt sorular da yer almaktadır. Cevaplar aranırken herhangi bir teoriyi test etme amacı gütmeyen betimleyici (descriptive) bir kavramsal çerçeve kapsamında değerlendirme yapılacaktır.

1. Gönüllülük deneyiminin potansiyel avantajları ve dezavantajları nelerdir?
2. Gönüllü kadınların sivil toplum kuruluşları ile etkileşim süreçleri ve bu kuruluşlara katılım hikayeleri nasıl şekillenmektedir?
3. Gönüllülüğün, kadınların yaşamında yarattığı fırsatlar nelerdir?
4. Siyasi ve dini görüşlerin kadın gönüllülerin dernekle olan ilişkilerine olan etkisi nedir?

Bu sorular ışığında, araştırma kadın gönüllülerin deneyimlerini derinlemesine inceleyerek, gönüllü çalışmaların kadınların toplumsal konumlanışı üzerindeki etkisini ve potansiyelini ortaya koymayı hedeflemektedir. Aynı zamanda, gönüllü faaliyetlerin kadınların yaşamlarında yarattığı değişiklikler ve bu değişikliklerin toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında değerlendirilmesi de araştırmanın merkezinde yer almaktadır.

5.4. Örneklem Seçimi

Nicel araştırmalarda standart ölçümlerin kullanımı gerekmektedir ve analizde belirlenmiş kategoriler içerisinde belirli bir sayının ataması yapılarak cevap kategorilerine yerleştirilir. Bunun yanında nicel yöntemin kullanımıyla çok sayıda insana ulaşarak ve sınırlı sayıda sorular sorarak ölçme, verileri karşılaştırma ve istatistiksel olarak hesaplama mümkün olmaktadır. Nitel yöntem ise çok daha az kişi ve durum üzerinde daha fazla ve detaylı bilgi edilmesine olanak sağlar. Bu durum, çalışılan konuya ilişkin derinlemesine keşfi mümkün kılarken genellenebilirliğini sınırlandırmaktadır (Patton, 2014, s. 14).

Bu çalışmada, nitel araştırma tekniklerinin çeşitli örneklem alma yöntemleri arasından amaçlı örnekleme stratejisi tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme, araştırmacının ilgili konuyu derinlemesine keşfetmek, sorunları tanımlamak, bilgiyi anlamak ve bir perspektif geliştirmek için en fazla bilgi sağlayacak örneklem birimlerini seçmesini öngörür (Merriam & Tisdell., 2015, s.

96). Örnekleme seçiminde en az 6 aylık gönüllülük tecrübesi olan kadın gönüllüler tercih edilmiştir.

5.5. Veri Toplama Yöntemi

Görüşmeler yapılandırma derecelerine göre üçe ayrılır: yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış görüşmeler. Yarı yapılandırılmış mülakatlarda, araştırmacının önceden belirlediği sorulara ek olarak, görüşme esnasında katılımcıların verdiği cevaplar ve yapmış oldukları yorumlara bağlı olarak yeni sorular sorulabilir. Özellikle, katılımcılarla yeniden görüşme şansı olmayan durumlarda, bu yöntem sınırlı zaman içinde en verimli bilgiyi toplama fırsatı sunar (Sığırı, 2018, s. 237).

Veriler 01.03.2023-01.05.2023 tarihleri arasında yüz yüze görüşerek toplanmıştır. Katılımı kabul eden bireylerden sözlü onay alınmıştır. Araştırmacıların hazırladığı Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu katılımcılara sesli olarak okunarak bilgilendirme yapılmıştır. Onam işlemi sonrasında herhangi bir veri kaybının önüne geçmek amacıyla, görüşmeler hem telefon hem de bilgisayar kullanılarak ses kaydı olarak kaydedilmiştir.

Katılımcılara, mülakattan önce çalışmanın genel amacı ve temel sorular hakkında bilgi verilmiş ancak soruların tam metni paylaşılmamıştır; bu sayede katılımcıların görüşme sırasında düşüncelerini serbestçe ifade etmeleri amaçlanmıştır. Araştırmacı, katılımcıların verdiği yanıtların araştırma konusu dışına çıktığı durumlar için yönlendirmeler yaparak, görüşme formundaki soruların konuyla alakalı olarak ele alınmasını sağlamıştır.

5.6. Veri Analizi

Araştırmada veri analizi yöntemi olarak betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel analiz metodu, nitel araştırma kapsamında uygulanan bir tekniktir. Verileri önceden tanımlanmış temalar çerçevesinde özetleyip yorumlar. Araştırmacı, katılımcıların düşüncelerini etkileyici bir şekilde iletmek amacıyla doğrudan alıntılardan faydalanabilir. Esas amaç, elde edilen bulguları özetini yapılmış ve yorumlanmış olarak okuyucuya aktarmaktır. Betimsel analiz dört evrede yürütülür. İlk evrede, verilerin organizasyonu ve sunumu nasıl olacağı kararlaştırılır. Ardından, belirlenen bu yapıya göre veriler incelenir ve organize edilir. Üçüncü aşamada, organize edilen veriler tanımlanır ve ihtiyaç duyulursa doğrudan alıntılarla desteklenir. Dördüncü ve son aşamada ise, bulgular açıklanır, birbiriyle ilişkilendirilir ve anlamlandırılır. Araştırmacı, bulgular arası bağlantıları ortaya koyar ve zaman zaman farklı olayları karşılaştırarak yorumlarını pekiştirir (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 256).

İçerik analizi ise, sözlü metinlerdeki temel kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri kodlama yoluyla belirginleştirmeyi hedefler (Sığırı, 2018, s. 288). Bu yöntem, bir metnin anlamını ve yorumunu yaparken öznel değerlendirmelerden uzak durmayı amaçlayarak araştırmacının objektif bir analiz gerçekleştirmesine ve metnin altında yatan anlamları açığa çıkarmasına olanak tanır. İçerik analizi yöntemleri, ifadelerle açıklanan unsurlardan hareketle çıkarımlar yapma ve yorumlar oluşturma üzerine kuruludur (Bilgin, 2014, s. 1; Dündar, 2022, s. 243).

Bu bağlamda, deşifre edilen metin dosyaları ile ortaya çıkan ham veriler nitel veri analiz programı olan MAXQDA 2020 programından faydalanılarak kodlanmıştır. Verilerin kodlanmasından sonra dernekle irtibat kurma yolu, gönüllülük motivasyonu, gönüllülüğün avantajları, gönüllülüğün dezavantajları, kadının toplumdaki konumu, kadın derneklerinin sorunları, siyasi/dini görüşün

rolü ve kadınlara yönelik sosyal politikalar başlıkları ile kodlar oluşturulmuştur. Bu çalışma teori test eden bir çalışma olmayıp betimleyici bir çalışmadır.

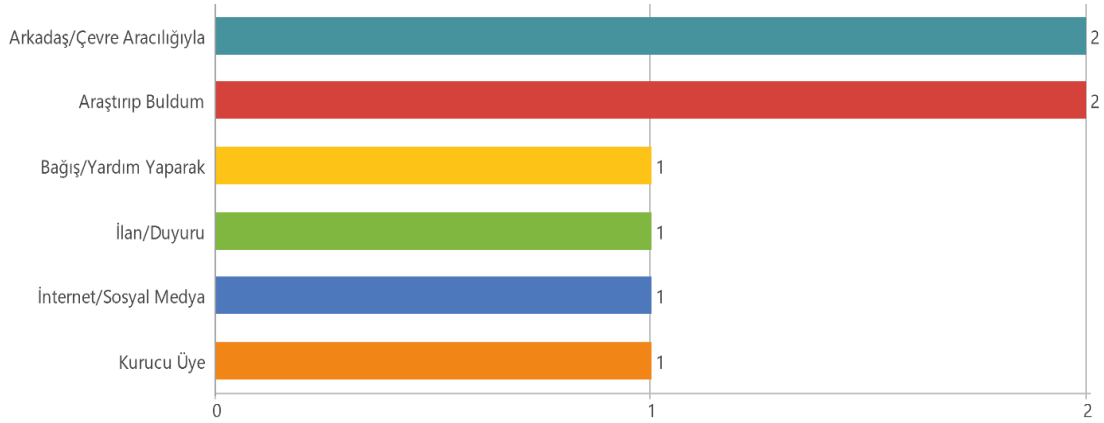
6. Bulgular

Çalışmaya toplam 8 katılımcı dâhil olmuştur. Katılımcıların tamamı kadın olup K1-K8 olarak kodlanmışlardır. Yaşları 42 ile 62 arasında değişmektedir. Katılımcıların 6'sı aktif çalışma hayatına devam ederken ikisi de emekli olduğunu belirtmiştir. Her katılımcının en az 6 aylık gönüllülük deneyimi bulunmaktadır. Katılımcıların tamamı Balıkesir ili Bandırma ilçesinde faaliyet yürüten ve kadınlara yönelik çalışmalar yapan derneklerin üye ve gönüllüleri arasından seçilmiştir. Anonimliği korumak için katılımcıların meslek durumları ve diğer demografik bilgilerine yer verilmeyecektir.

6.1. Dernek İle İrtibat Kurma

Katılımcılara dernek ile hangi yollarla irtibat kurdukları sorulmuş ve çeşitli cevaplar verildiği görülmüştür. Grafik 1'de görüldüğü üzere 2 katılımcı arkadaş veya çevre aracılığıyla, 2 katılımcı kendi araştırmaları sonucu, 1 katılımcı bağış veya yardım yaparak, 1 katılımcı ilan veya duyuru aracılığıyla gönüllü olduğu kadın derneği ile irtibat kurduğunu belirtmiştir. Bunlara ilaveten 1 katılımcı ise dernek kurucusu olduğunu belirtmiştir.

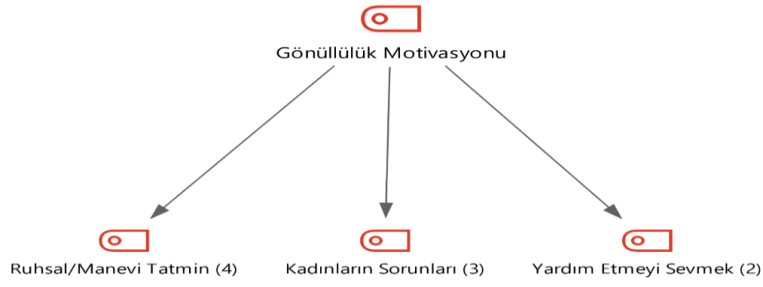
Grafik 1: Dernek ile İrtibat Kurma Yolları Alt Kod Frekansları

6.2. Gönüllülük Motivasyonu

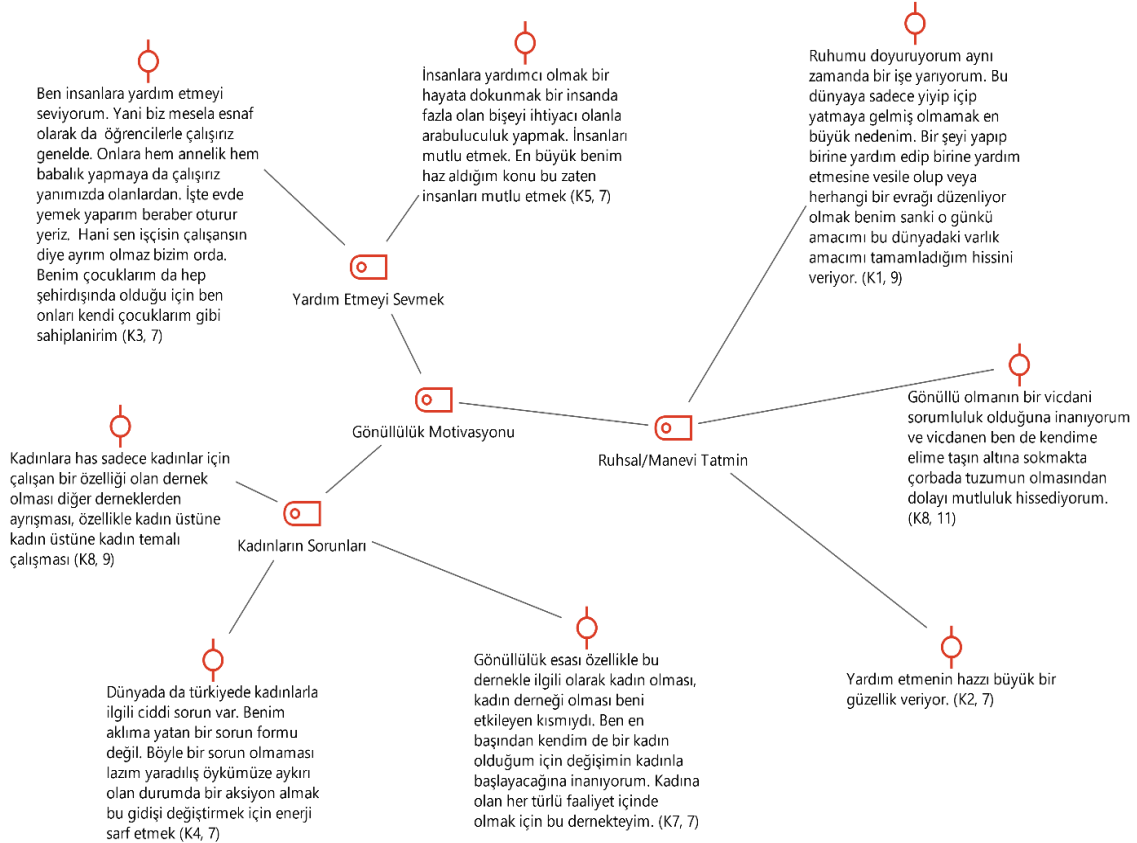
Katılımcılara gönüllü olma motivasyonlarına yönelik sorulara verilen yanıtlar üzerinden yapılan analizde Şekil 1'de yer alan kod alt kod modeli oluşturulmuştur. Buna göre gönüllülük motivasyonu kodunun alt kodları olarak “ruhsal/manevi tatmin”, “kadın sorunları” ve “yardım etmeyi sevmek” alt kodları ortaya çıkmıştır.

Şekil 1: Gönüllülük Motivasyonları Hiyerarşik Kod-Alt kod Modeli

Şekil 1’de görüldüğü üzere gönüllük motivasyonunun ruhsal/manevi tatmin yaşamak olduğunu belirten 4 katılımcı, kadınların yaşadığı sorunlar olarak belirten 3 katılımcı ve yardım etmeyi sevmek olarak belirten 2 katılımcı bulunmaktadır. Kod-alt kod frekanslarından katılımcıların bazılarının birden çok motivasyona sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 2: Gönüllülük Motivasyonları Kod-Alt Kod Bölümler Modeli – Katılımcı İfadeleri

Şekil 2’de gönüllülük motivasyonları kod-alt kod bölümler modeline göre bazı katılımcı ifadeleri yer almaktadır.

Şekil 2’de yer alan katılımcı ifadelerinin yanı sıra alt kodlara yönelik farklı katılımcı ifadelerine de yer vermek yararlı olacaktır. Katılımcılar literatürde içsel motivasyon faktörleri arasında sayılan manevi/ruhsal tatmin ve başkalarına yardım etmenin getirdiği özdeğer duygusunu sıkça vurgulamışlardır (Finkelstien, 2009).

K1. “...ruhumu doyuruyorum aynı zamanda bir işe yarıyorum. Bu dünyaya sadece yiyip içip yatmaya gelmiş olmamak en büyük nedenim. Bir şeyi yapıp birine yardım edip birine yardım etmesine vesile olup veya herhangi bir evrağı düzenliyor olmak benim sanki o günkü amacımı bu dünyadaki varlık amacımı tamamladığım hissini veriyor.”

K2. “Yardım etmenin hazzı büyük bir güzellik veriyor.”

K3. “Ben insanlara yardım etmeyi seviyorum. Yani biz mesela esnaf olarak da öğrencilerle çalışırız genelde. Onlara hem annelik hem babalık yapmaya da çalışırız yanımızda olanlardan. İşte evde yemek yaparım beraber oturur yeriz. Hani sen işçisin çalışsın diye ayırım olmaz bizim orda. Benim çocuklarım da hep şehir dışında olduğu için ben onları kendi çocuklarım gibi sahiplenirim.

K5. “İnsanlara yardımcı olmak bir hayata dokunmak bir insanda fazla olan bişeyi ihtiyacı olanla araboluculuk yapmak. İnsanları mutlu etmek. En büyük benim haz aldığım konu bu zaten insanları mutlu etmek.”

Öte yandan katılımcılar literatürde dışsal motivasyonlar arasında gösterilen ait olma ihtiyacı üzerinden de motivasyonlarını açıklamışlardır. İnsanlar sosyal varlıklardır ve topluluklara ait olma ihtiyacı hissederler. Gönüllü faaliyetler, bireylerin benzer değerleri ve hedefleri paylaştıkları gruplarla bağ kurmalarını sağlar. Bu gruplar, bireylere kimlik ve aidiyet duygusu verir, sosyal yalnızlığı azaltır ve yaşamın zorluklarına karşı bir destek ağı oluşturur. Bu bakımdan bazı katılımcılar “kadın” olmak üzerinden cinsiyet aidiyetini vurgulamış, ortak kimliğe ve destek ağı olmaya vurgu yapmışlardır (Ferreira, Proenca, & Proenca, 2009).

K7. “Gönüllülük esası özellikle bu dernekle ilgili olarak kadın olması, kadın derneği olması beni etkileyen kısmıydı. Ben en başından kendim de bir kadın olduğum için değişimin kadına başlayacağına inanıyorum. Kadına olan her türlü faaliyet içinde olmak için bu dernekteyim.”

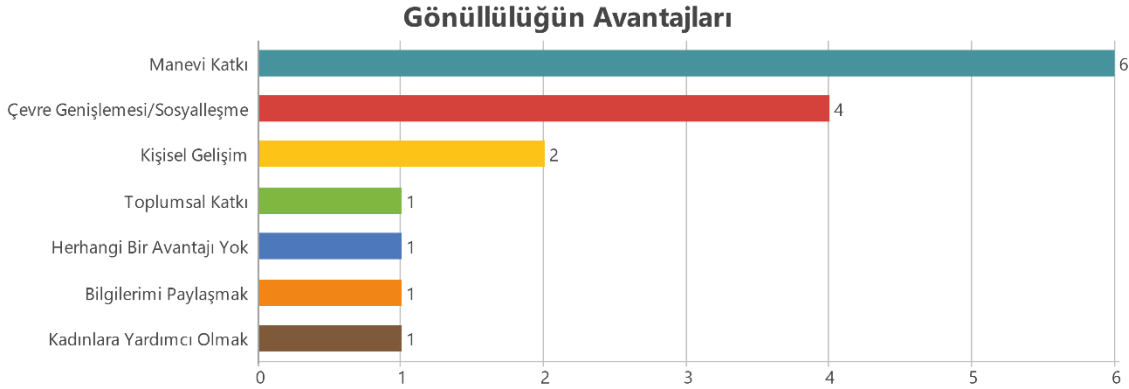
K8. “Kadınlara has sadece kadınlar için çalışan bir özelliği olan dernek olması diğer derneklerden ayrışması, özellikle kadın üstüne, kadın temalı çalışması.”

K4. “Maddi bir avantajı yok. Ben hayal ettiğim topluma katkısı olsun diye yani ne yapmak gerekir diye proje geliştirmeye çalışıyorum. Bu geliştirdiğimiz projelerin uygulanabilir olanların ayıklayıp hayata geçirmeye çalışıyorum. Bu sorunun kökü nedir. Neden erkekler kadınlara karşı bu kadar aşağılayıcı eve tıkcı ötekileştiren bir beden dili takınmışlar onu anlamaya çalışıyorum. Nasıl düzeltebiliriz. Toplumun yarası kadına karşı şiddet. Bu şiddeti nasıl durdurabiliriz.”

6.3. Gönüllülüğün Avantajları

Katılımcılara yöneltilen gönüllülüğün avantajları hakkında ne düşündükileri ile ilgili soruya verilen cevaplar da çeşitlilik göstermektedir. Grafik 2’de katılımcılara göre gönüllülüğün avantajlarını ifade eden alt kod frekansları yer almaktadır. Buna göre gönüllülüğün avantajlarının da hem içsel hem de dışsal motivasyon faktörleri üzerinden değerlendirildiği görülmektedir.

Grafik 2: Gönüllülüğün Avantajları Alt Kod Frekansları

Grafik 2’de yer aldığı üzere gönüllülüğün avantajlarına yönelik kodların sıklığı incelendiğinde manevi katkının 6, çevre genişlemesi ve sosyalleşmenin 4, kişisel gelişimin 2, herhangi bir avantajı yok 1, bilgilerimi paylaşmak 1, kadınlara yardımcı olmak 1 ve toplumsal katkı 1 şeklindedir.

Bu bağlamda katılımcıların önemli bir bölümü gönüllülüğün avantajlarını içsel faktörler üzerinden tanımlıyor. Gönüllülüğün avantajlarına yönelik manevi katkıyı öne çıkaran bazı katılımcı ifadeleri şöyledir.

K2. “Güzellikler sunuyor bir mutluluğu var. Fırsat olarak öyle maddi boyutu yok manevi boyutta daha çok. Maddi boyut olarak düşünmemiştik zaten girerken başlarken. Tamamen manevi boyutu var. O da çok büyük haz veriyor. Çok büyük keyif veriyor.”

K1. “...aynı zamanda insan tanımayı ve insanların ihtiyacını herhangi bir ruhsal ihtiyacı da olabilir maddi ihtiyaç olabilir onları karşıladıktan sonra yüzlerindeki gülümsemeyi minneti çok seviyorum.”

K4. “İyilik yapmak insanı inanılmaz iyileştiren bir şey. Buraya kadınlar geliyor ya çok mutsuz kadınlar geliyor. Hani hayatta kendini dibe vurduğunu hisseden kadınlar geliyor bize o kadınların gözünde bir ışık oluyor kendilerini çok güçlü ve çok iyi hallededirim o gözlerindeki o ışık o yani ömrüne ömür katar insanın o kendimi öyle iyi hissetmemi sağlıyor benim.”

Gönüllülüğün avantajlarını dışsal motivasyon faktörlerinden çevre genişlemesi ve sosyalleşme üzerinden tanımlayan katılımcılar da dikkati çekmektedir.

K2. “Şimdi daha önce de biz kendi çapımızda hani bir evde olup yardım edelim diye uğraşıyorduk ama kendi çemberimizin dışına çıkamıyorduk. Dernek konusunda olunca olayın boyutu değişiyor farklı insanlarla tanışıyorsun aktiviteler değişiyor fikirler değişiyor bakış açınız değişiyor onu çok daha değişik insanlarla karşılaşıyorsunuz çevre genişliyor.”

K8. “...insan tanımak. Orada söz sahibi kişilerle tanışmaya dernek başkanları federasyon başkanları bunlarla tanışmamıza sebep oldu.”

Diğer yandan toplumsal aidiyet ve kadın olmak üzerinden bir bakışla kadınlara yardım etmeyi avantaj olarak kabul eden katılımcılar da bulunmaktadır. Bazı katılımcı ifadeleri şöyledir.

K5. “Yani dediğim gibi kadına dokunmak kadın hayatına dokunmak özellikle çok farklı bir şey özellikle benim için. Çünkü ben de bir kadınum. Kadınların yaşadığı tüm duyguları anlayabiliyorum. Zor durumda kalmış bir kadının nelere ihtiyacının olabileceğini çok iyi anlıyorum. Çünkü bunu bir kadın gözüyle bakıyorum ben. Ve bir kadının hayatına dokunduğumuz sürece ben kendi adıma değil ekip olarak bir kadının hayatına dokunduğumuz sürece bu bana akşam kafamı yastığa koyduğum zaman inanılmaz bir haz veriyor. Ruhumu besliyor yani.”

Bazı katılımcılar kişisel gelişimlerine katkı sunmasını avantaj olarak vurgulamaktadır.

K7. “Yani bana kattığı sadece kişisel gelişim olarak avantajları olabilir. Güzel dostluklarım var bunun ötesinde yaptığım hiçbir şeyi avantaj olarak görmüyorum böyle diyim.”

K1 “...kişisel olarak gelişim sağlıyor.”

Bazı katılımcılar ile bilgilerini paylaşmayı avantaj olarak görmektedir.

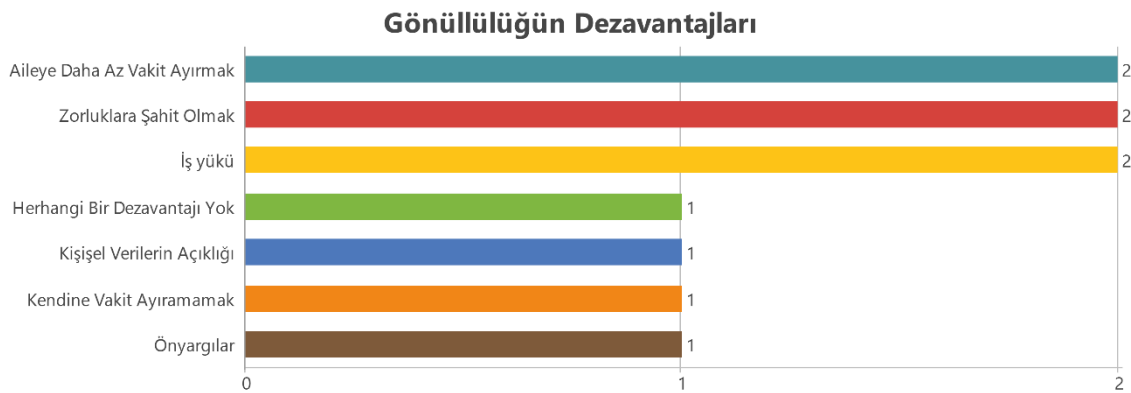
K6. “...insan bildiği şeyi paylaştığında daha rahat oluyor. Deneyimlerinizi biliyorsunuz bunu paylaşmanız daha kolay. Açıkçası benim meslek hayatımda en çok sevdiğim alan öğretmenlik yaptığım on yıl. Sadece denizcilik alanı öğretmenliği değil mesleki öğretmenlik de yaptığımız için aynı zamanda meslek kazanımları yaptık ve pek çok kadın kaptan kazandırdım sektöre. Bu açıdan beni tatmin etmiş oluyor Bilgilerimi paylaşmak.”

6.4. Gönüllülüğün Dezavantajları

Gönüllülük faaliyetleri genellikle toplumun ihtiyaçlarına yanıt vermek adına bireylerin zaman, enerji ve becerilerini ücretsiz olarak sundukları sosyal katılım pratiğidir. Ancak her olumlu girişimin olduğu gibi, gönüllülüğün de birtakım dezavantajları bulunabilir. Kadınları gönüllü çalışmaya yönlendiren temel motivasyonlar ve bu motivasyonların kaynaklarını incelerken, aynı zamanda gönüllü çalışmanın olası dezavantajlarını da ortaya koymak daha objektif bir değerlendirme yapılabilmesi için gereklidir.

Gönüllülüğün dezavantajlarına yönelik soruya verilen cevaplar üzerinden yapılan analizde çeşitli alt kodlar oluşturulmuştur.

Grafik 3: Gönüllülüğün Dezavantajları Alt Kod Frekansları

Grafik 3'te yer aldığı üzere gönüllüğün dezavantajlarına yönelik kodların sıklığı incelendiğinde, aileye daha az vakit ayırmak 2, zorluklara şahit olmak 2, iş yükü 2, kişisel verilerin açıklığı 1, kendine vakit ayıramamak 1, önyargılar 1 şeklinde olduğu görülmektedir. Hiçbir dezavantajı yok diyen ise bir katılımcının olduğu görülmektedir.

Yapılan frekans analizi, katılımcıların gönüllülüğün dezavantajlarına dair ifadelerinin sayısal bir değerlendirilmesine dayanmaktadır. Her bir dezavantajın sıklığının belirtilmesi ile araştırma kapsamında katılımcıların deneyimlerine ve algılarına göre bir önem sırası oluşturulmasını sağlamak amaçlanmıştır. Bu sıklık değerleri üzerinden yapılan analizler ve katılımcı ifadelerinden alıntılarının bir kısmına aşağıda yer verilmiştir.

Gönüllü çalışmaların zaman gerektiren doğası gereği, katılımcılar ailelerine yeterince zaman ayıramamaktan bahsetmişlerdir. Bu durum, gönüllü çalışmanın kişisel yaşamla dengelenmesi gerektiğinin bir göstergesi olabilir.

K2. "Bazı durumlarda torunlara vakit ayıramıyorsunuz. Geline vakit ayıramıyorsunuz çocuklara vakit ayıramıyorsunuz hatta bazen kendine de vakit ayıramıyorsunuz önceliğin dernek oluyor oradaki aktiviteler oluyor o yüzden erteliyorsunuz dezavantaj dersiniz dezavantajı bu."

K4. "Yani en azından özel hayatımda ailem onları çok fazla önceki zamanımdaki kadar zaman ayırmadığım için ağır eleştiri alıyorum."

Gönüllü çalışmaların bireysel zamanı kısıtlaması, kişinin kendi ihtiyaçlarına ve hobi gibi faaliyetlerine yeterince zaman ayıramamasına da neden olabilmektedir.

K8. "...7/24 susmayan bir mesaj trafiğim vardır. Derneğimiz 7/24 açık statüsünde düşünürseniz cumartesi dâhil olmak üzere dernek açıktır. Sadece Pazar günlerini kendime bıraktım. Pazar günleri kimse gelmez buraya ama telefonum yine açıktır. Saat mefhumu yoktur. Kimin ne zaman ne ihtiyacı varsa beni arayabilirler, bizi arayabilirler."

Gönüllüler, çalışmalarını sırasında travmatik veya sıkıntılı durumlarla karşılaşabilirler. Bu, özellikle empati kapasitesi yüksek bireyler için zorlayıcı bir durum oluşturabilmektedir.

K2. "Dezavantajımm demeyelim de tabi ki o insanların zorluklarını zahmetini görünce üzüntü oluyor..."

K8. "Şimdi olumsuz yönde önce şunu söyleyeyim bir atasözü vardır hamama giren terler. Evet. Psikolojinizin bozulduğu zamanlar oluyor. Eve gidip hüüngür hüüngür bağıra bağıra ağladığım olaylar oldu. Ama ben bunu tabi bu bir zaman aldı. Artık problemleri şeyleri dernek ofisinde bırakıp kapıyı kilitleyip kendi kendime öğrendim. Bu bir dezavantaj bu bir diğer dezavantaj ki ben buna dezavantaj demiyorum çünkü ben bu yola girerken bunların böyle olacağını biliyordum."

Gönüllü çalışmaların katılımcılara ek bir iş yükü getirdiği, bu durumun zaman yönetimi ve stresle başa çıkmayı zorlaştırabileceği belirtilmiştir.

K1. "...sadece sizin gönüllü olmanız yetmiyor. Diğer insanların da gönüllülükle bu işi sırtlanması gerekiyor. O çıkan aksaklıklar beni rahatsız ediyor. Görev alanlarının görevlerini yerine getirmemesi bir çok insanın görevinin benim üzerime kalması gibi."

Gönüllülük esnasında, katılımcıların kişisel verilerinin açığa çıkma riski bulunabilir. Bu, gizlilik

endişelerini gündeme getiren önemli bir meseledir.

K6. “Sınırları ben belirlediğim sürece benim için dezavantaj yok. Ama sizin karşınızdaki kişi sizin bilgilerinizi alıp sizin donelerinizi alıp da bunu farklı bir maksatla kullanırsa ya da farklı bir mecradaki özellikle şu son dönemdeki kişisel verileri koruma kanunu gereği sizin bilgilerinizi donelerinizi paylaşırsa o noktada tabii ki dezavantaj. Çünkü siz o zaman bilgi paylaşımını yaparken gönüllülikle iyi niyetle yaparsanız da sizin bilgileriniz maalesef sizin iyiliğiniz dışında kullanıldığı için böyle bir dezavantaj var.”

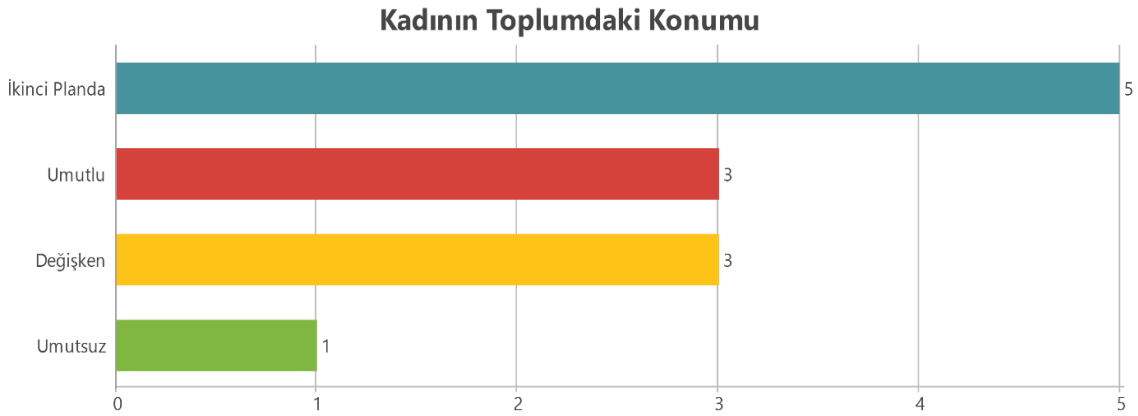
Gönüllü çalışmalara katılan bireyler, çeşitli önyargılarla karşılaşabildiklerini de ifade etmişlerdir.

K5. “Ben sadece tırnak içinde bir şey söyleyeyim. Genelde yardımlarımızı yapıyoruz fakat bazı zihniyetler ayy bu kadın yine geliyo acaba yardım isteyecek düşüncesi hasıl olduğu zaman beni inanılmaz çok etkiliyor. Yani işte bu kadın hep yardım eder iyi bir misyonu vardır düşüncesi olmayan insanlar ay bu kadın geliyor ama yardım mı isteyecek diye düşündükleri zaman ben çok üzülüyorum. Birinin adına yardım istemek ya da o kişi tarafından öyle algılanması beni çok üzüyor onun dışında dezavantajı yok.”

6.5. Kadının Toplumdaki Konumu

Kadınların toplumsal konumunu yansıtan ifadelerin frekans analizi, kadınların toplum içindeki yerlerini nasıl algıladıkları ve bu algının onların gönüllü çalışma motivasyonlarına yönelik önemli bilgiler sunmaktadır

Grafik 4: Kadının Toplumdaki Konumu Alt Kod Frekansları

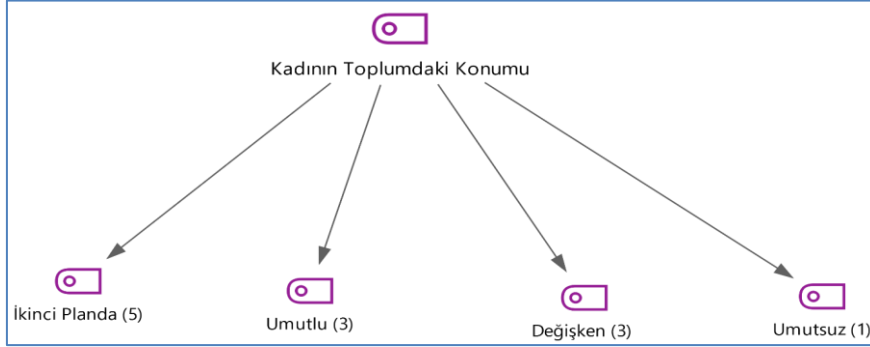

Grafik 4'te yer aldığı üzere kadının toplumdaki konumuna yönelik kodların sıklığı incelendiğinde, ikinci planda kalmak 5, umutlu 3, değişken 3, umutsuz 1, şeklinde olduğu görülmektedir.

Bu bağlamda, kadınların toplumsal konumunu yansıtan ifadelerin frekans analizi, kadınların toplum içindeki yerlerini nasıl algıladıkları ve bu algının onların gönüllü çalışma motivasyonlarına etkisi üzerine önemli bilgiler sunmaktadır.

Aynı frekanslar Şekil 2'de kadının toplumdaki konumu hiyerarşik kod-alt kod modeli şeklinde gösterilmiştir.

Şekil 3: Kadının Toplumdaki Konumu Hiyerarşik Kod-Alt kod Modeli

Bu frekansların analizi, kadınların toplumsal konumlarına yönelik algılarının gönüllü çalışmalara katılım motivasyonları üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Özellikle "ikinci planda" kalmak alt kodunun diğerlerine göre daha yüksek frekansa sahip olması, kadınların toplumsal eşitsizliklere ve cinsiyetçi yapıya tepki olarak gönüllü faaliyetlere yönelebildiklerini göstermektedir. Böyle bir faaliyetin, kadınların kendi toplumsal konumlarını güçlendirme ve kolektif bir ses oluşturma yolu olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu bağlamda bazı katılımcı görüşlerine yer vermek uygun olacaktır.

K2. "Kadının toplumdaki konumu genelde kadınlarımız hep ikinci planda kalanlardan. Çalıştırlar uğraştırırlar ama asla başa gelceği zaman ikinci plana atılırlar. Hep erkekler öne çıkar bu her ortamda böyle siyasi partilerde de böyle siyasette de böyle. Kadın kolları çalışır çalışır ama başındaki hiç kadın olmaz hep erkekler olur. İşyerlerinde genelde böyledir. Daha çok erkek tercih edilir yani kadının konumu toplumda sürekli işte "sen bi bekle, sen az biraz dur, hele kenara" çekil bu modda. Ama bunu aşmamız gerekiyor artık yeter."

K4. "Kadının toplumdaki yeri bu erkeklik ve kadınlık kavramlarının için başka şekillerde doldurulmalı. Bir erkek olabilirsiniz kadın olabilirsiniz ama bu toplumun dayattığı bir form var. O form çok tehlikeli bir form. Erkekleri gereksiz yücelten kadınları gereksiz hakemediği kadar aşağılayan bir form bu. Kadın akıl etmez işte söyleşide söyledim ya hani kız yükü tuz yükü acayip atasözlerimiz var. Neydi o her karı erkek doğuramaz er karı erkek doğurmuş mesela atasözü bu. Bu nasıl bir atasözü bu daha neler var."

K5. "...işte kadının elinin hamuruyla çok erkek işine karışmasın tavrı olduğu için çok kadınların kendini gösterebildiğini düşünmüyorum."

Umutlu (3) ve değişken (3) kodlarının eşit frekansta olması, kadınların toplumsal konumlarına dair karmaşık ve çelişkili duygular taşıdıklarını göstermektedir. "Umutlu" ifadesi, kadınların geleceğe dair olumlu bir bekleyiş içinde olduklarını ve belki de mevcut durumdan daha iyi bir toplumsal konuma erişme konusunda iyimser olduklarını işaret etmektedir. "Değişken" ifadesi ise kadınların toplumdaki yerlerinin zaman ve koşullara bağlı olarak değişebileceğini, belirsiz ve öngörülemez olabileceğini vurgulamaktadır. Bu tablo, kadınların toplumdaki rollerinin durağan olmadığını ve değişen sosyal, ekonomik ve siyasi koşullar altında farklı şekiller alabileceğini gösterir. Bu veriler aynı zamanda kadınların toplum içindeki yerini iyileştirmek için gönüllü çalışmalara katılma motivasyonlarının altında yatan karmaşık duyguları ve düşünceleri anlamak açısından da önemlidir.

Umutlu kodu altında değerlendirilen bazı katılımcı ifadeleri şöyledir.

K5. "...zamanla biz ki o ataerkil toplumun yavaş yavaş yıkıldığı insanların ben artık bir bireyim benim de toplumda yerim olmalı diyebilecek kadınlar gördükçe bu beni umutlandırıyor. Hani biz de kadınız bizim de artık toplumda yerimiz var hani demir leydilerimizin olması işte topuklarını basa basa çok güzel alanlarda görmek çok mutlu ediyor beni."

K8. "Kadın haklarıyla ucundan kenarından geçmemiş sadece kadın olarak orada oy için el kaldırıp şey yapan kadınlar var. Kadının adı yoktan bir tık yukarıda. Kadınların haklarını artık kadınlar öğrenmeye başladı. Mücadele etmeyi, mücadele edilirse bir yerlere varılabilir. Bunu da bireysel değil toplumsal olarak yaparsak da artık bilinç oturmaya başladı. Ufak ufak ama bu tabii çok uzun yıllar alacak hemen şak diye olacak şey değil ama. Bugün yoldan geçen sorsanız 5 kişiden 3 tanesinin kadınların haklarının ne olduğunu dayak yediğinde şiddet gördüğünde gidilecek yerler var ama neresi diye sorarsanız ilk akla gelen emniyet oluyor. Evet açığımız var. Bir yere biz sığınabiliriz artık biliyorlar."

Değişken kodu altında değerlendirilen bazı katılımcı ifadeleri şöyledir.

K1. "Aslında yani iki üç farklı skala var bunda. Kimisi gerçekten çok kötü durumda ve bunun farkında değil. Kimisi çok kötü durumda yardım istiyor kimisi daha iyi durumda yardım etmeye çalışıyor benim gibi."

K7. "Aslında kademe kademe olduğunu düşünüyorum. Kendi kadememden baktığımda kadının yapamayacağı şey yok gibi görüyorum. Ama biraz içsel ya da daha yakın tanıdığımız insanlarla yada farklı çevrelerden tanıştığımız insanlarla kadınların hiç de aynı konumda olmadığını farklı şekillerden etkilenmiş olduklarını görüyorum toplumsal dayatmalardan."

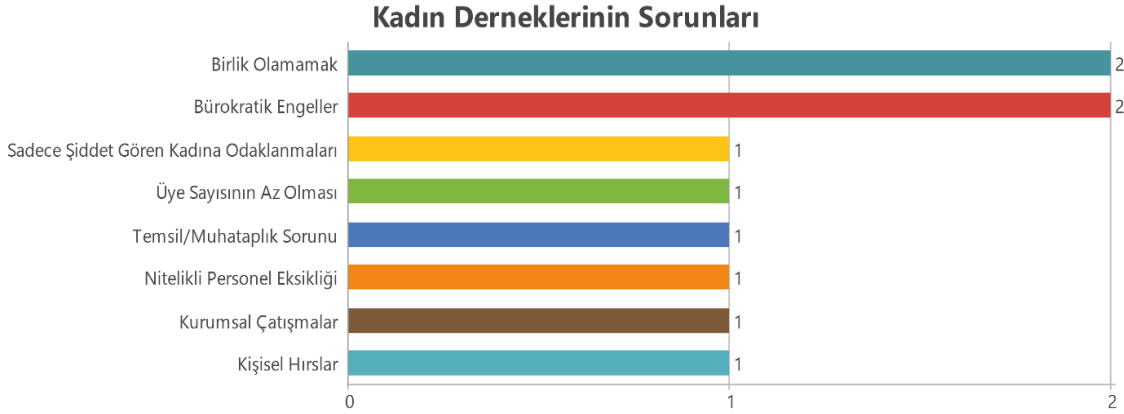
Öte yandan "umutsuz" ifadesinin azlığı, araştırmaya katılan kadınların büyük çoğunluğunun toplumsal konumlarına yönelik tamamen negatif bir perspektife sahip olmadıklarını göstermektedir. Bu, katılımcıların mevcut durumlarına rağmen bir dereceye kadar iyimserlik veya değişim potansiyeline inançlarını korudukları anlamına gelebilir. Umutsuzluk ifadesinin düşük frekansı, ayrıca, gönüllü çabaların ve kadın derneklerindeki faaliyetlerin bu kadınlar için umudu canlı tutma ve kendilerini güçlü hissetme araçları olarak işlev görebileceğine işaret ediyor olabilir. Bu durum, kadınların toplumsal değişim ve kendi hayatları üzerinde etkili olma arzularını yansıtırken, aynı zamanda mevcut zorluklara ve sınırlamalara rağmen aktif bir rol alma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Umutsuz kodu altında değerlendirilen katılımcı görüşü şöyledir.

K3. "...ikinci plandayız. Hiçbir zaman ön plana geçemeyiz. Zaten ataerkil toplum olduğumuz için olacağını da zannetmiyorum beklentim de yok yani."

6.6. Kadın Derneklerinin Sorunları

Kadın derneklerinin sorunlarını anlamak, bu derneklerin toplumsal değişim ve kadın hakları konusundaki etkinliklerinin artırılmasına, gönüllü katılımının teşvik edilmesine ve iç kapasite gelişiminin desteklenmesine katkıda bulunabilir. Derneklerin karşılaştığı zorlukları bilmek, onların bu engelleri aşarak daha fazla kadına ulaşmaları, etkili programlar yürütmeleri ve genel olarak kadınların toplumdaki konumunu güçlendirmek için kritik öneme sahiptir. Bu nedenle katılımcılara kadın derneklerinin sorunları hakkında soru yöneltilmiştir.

Grafik 5: Kadın Derneklerinin Sorunları Alt Kod Frekansları

Grafik 5'te yer aldığı üzere kadın derneklerinin sorunlarına yönelik katılımcı yanıtlarından elde edilen kodların sıklığı incelendiğinde, birlik olamamak 2, bürokratik engeller 2, sadece şiddet gören kadına odaklanmaları 1, üye sayısının az olması 1, temsil muhataplık sorunu 1, nitelikli personel eksikliği 1, kurumsal çatışmalar 1 ve kişisel hırslar 1 şeklinde olduğu görülmektedir.

Sıklık değerlerine göre, "birlik olamama" ve "bürokratik engeller" en fazla iki kez dile getirilmiş sorunlar olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, derneklerin iç uyumunu ve dışarıya karşı mücadelelerini etkileyen önemli faktörler olduğunu göstermektedir. Birlik olamamanın, dernek üyeleri arasındaki çatışmalar, hedef ve strateji farklılıkları gibi iç dinamiklerden kaynaklandığı öne sürülebilir. Bürokratik engeller ise, derneklerin resmi işlemlerini yürütme ve projelerini hayata geçirme kapasitesini sınırlayan dışsal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

K2. "Herkes aynı amaç için çalışıyor uğraşiyor ama hadi bir araya gelelim dediği zaman bi işte kenara çekilme veya işte ya da öncelik bende olsun gibi konular oluyor."

K4. "Kadın derneklerinin birbiriyle çatışmaması lazım. Arkadaşlık ilişkisi içinde el ele diz dize paylaşarak yolculuğa devam etmeleri lazım. Çünkü kadın sorunu gittikçe derinleşiyor. Hani çatışmanın olduğu yerde bu sivil toplum örgütleri ki çoğunlukla bir grubun haklarını savunmak için oluşan kurumlar. Şimdi dezavantajlı bir grubun hakkını savunuyorsan seninle aynı yolculuğu yapan bir kurumla çatışmaman gerek. İş birliği içinde el birliği içinde olmak gerek. Belki görev paylaşımı içinde olmak gerek. Bu kadın dernekleri şemsiyesinde bir sorun. Bir iktidar yarışı değil bir hedefe kilitlenme yarışı olması lazım."

K1. "...aynı zamanda bürokraside karşılaştığımız sırf kadın olduğumuz için gördüğümüz engeller de var."

K2. "Yardım istendiği zaman özellikle resmi kurumlardan baya engellerle karşılaşıyoruz."

Diğer sorunlar daha az sıklıkta (birek kez) dile getirilmiş olup bunlar; derneklerin sadece şiddet gören kadınlara odaklanmaları, üye sayısının az olması, temsil ve muhataplık sorunu, nitelikli personel eksikliği, kurumsal çatışmalar ve kişisel hırslar şeklindedir. Bu bulgular, kadın derneklerinin faaliyetlerinin dar bir alana sıkışıp kalabileceğini, insan kaynakları ve temsil yetkinliği gibi temel işlevsellik unsurlarında zorluklar yaşayabileceğini ve kişisel ajandaların kurumsal amaçlar üzerinde baskın çıkabileceğini işaret etmektedir.

Bu sorunların derneklerin genel motivasyon ve etkinliklerine etkisi muhtemelen önemlidir. Örneğin, derneklerin sadece belirli bir alana odaklanmaları, potansiyel üye ve destekçilerin çeşitliliğini sınırlandırabilir ve bu da üye sayısının az olması sorununu doğurabilir. Temsil ve muhataplık sorunu, derneklerin daha geniş toplum ve politika yapıcılar nezdinde etkili bir ses oluşturmasını engelleyebilir. Nitelikli personel eksikliği, derneklerin profesyonellik ve etkinlik açısından zorluklar yaşamasına yol açabilir. Kurumsal çatışmalar ve kişisel hırsalar ise dernek içi uyumu ve dışarıya karşı birlikte hareket etme kapasitesini azaltabilir.

K8. "Öznemiz kadın. Ama sadece şiddete uğrayan kadın değil. Şiddete uğramayıp geçim sıkıntısı çeken, iyi aile hayatları olup da başka sorunları olan, çocuklarını okutmakta zorluk çeken kadınlarımız da var."

K6. "...mesela bizim derneğimizde sosyal hizmet uzmanımız var avukatımız var hukukçumuz var sağlıkçımız var yerine göre danışabileceğimiz pek çok gönüllümüz var ama bazı derneklere bunlar olmadığında dışardan hizmet aldığımız zaman bu da derneğe bir maliyet getiriyor."

K1. "Bu kadın dernekleri için iki kadının birbirine şiddeti de ne yazık ki toplumsal dedikodu gibi kişisel hırslar gibi şeyler sebepler de var aynı zamanda bürokraside karşılaştığımız sırf kadın olduğumuz için gördüğümüz engeller de var."

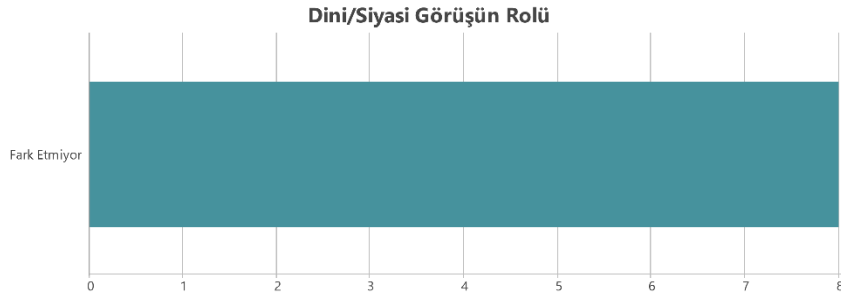
K3. "Her milletvekili buraya ulaşabiliyor mu. Hangi kadın milletvekiliyle ben oturdum da Bandırma'daki kadınların sorununu konuştum konuşabildim konuşabilme şansım var mı yok. Onların bizden istifade etmeleri lazım. Kadın derneklerinde ne gerçekler var."

Bu bulgular ışında kadın derneklerinin bu sorunları aşmak için stratejik planlama ve kapasite geliştirmeye ihtiyaç duyduğu sonucuna varılabilir. Derneklerin daha etkin bir şekilde çalışabilmesi için iç dinamikleri güçlendirmeleri, bürokratik işlemleri kolaylaştıracak yöntemler geliştirmeleri ve çeşitli beceri ve yeteneklere sahip üyeleri bünyelerine katmaları gerekmektedir.

6.7. Siyasi/Dini Görüşün Önemi

Grafik 6'da yer alan veriler, katılımcıların "Siyasi/dini görüşünüz dernek ile ilişkinizi nasıl etkilemekte?" sorusuna yönelik tepkilerini frekans bazında göstermektedir. Katılımcıların tamamının "fark etmiyor" yanıtını vermesi, derneklerin siyasi ve dini görüşlerden bağımsız olarak faaliyet gösterdiği ve katılımcıların bu bağlamda bir önyargı ya da etki altında olmadıklarını düşündükleri bir ortam yarattığını göstermektedir. Bu durum, derneklerin çeşitliliği ve kapsayıcılığı destekleme yönünde başarılı olduklarını işaret edebilir ve derneklerin tarafsız bir zemin sunarak, bireylerin kendi siyasi ve dini kimliklerinden bağımsız olarak katılma ve etkileşimde bulunma imkânı tanıdıklarını gösterebilir.

Grafik 6: Siyasi/Dini Görüşün Rolü Kod Frekansları

Bu bağlamda bazı katılımcı görüşlerine yer vermek yararlı olacaktır.

K1. "Hiçbir zaman normal hayatımda da kimseyi ne cinsiyet ne din ne de diğer konularda ırkçı davranıp herhangi bir şey yapmadım. Dolayısıyla burada kapıdan giren kişinin mesleği dini ya da davranış şekli nasıl olursa olsun ona nasıl yardım edeceğimi düşünürüm."

K3. "Bizim yani siyasetle bir işimiz yok bizim yani siyasetle siyaset dışarda dini de herkesin kendine öyle darlama sorgulama yok yani."

K4. "Hiç etkilemez. Hümanist bir insanım ben her partiyle konuşmaya çalışıyorum. Kadın sorunu siyasi bir sorun değil zaten. Hangi partiden olursan ol kadınsın. Toplumun bakışı dünyada toplumun bakışı böyle. Hangi ırktan mezhepten olursan kadınsın. Daha 5000 yıl önceden kadınlarla köleleri saymamışlar mı zaten adamlar. Öyle siyaset güncel bir şey. 150 yıl önce siyaset mi varmış ama kadın sorunu varmış. Hep var yani."

K6. "Benim hiçbir şekilde etkilemiyor mesela. Çünkü ben insanlara kimlik olarak bakmadığım için çünkü herkesin bir kimliği bir karakteri var. Ha bu dini olabilir siyasi olabilir hepimiz çünkü farklı hallerde farklı konumlarda yaşıyoruz. Önemli olan saygı çerçevesinde olmak."

K7. "Hayır etkilemez. Sadece kadın."

Öte yandan bazı katılımcıların fark etmez demesine rağmen görüşleri katı bir bakış açısını da andırabilmektedir. Bu durum pekâlâ siyasi ve dini ayrımların ötesine geçerek, herkesin ortak bir amaç etrafında birleşebileceği bir alan yaratma çabasını gösterebilir. Ancak bazı katılımcıların siyasi ve dini konuları tamamen dışlamayı tercih ediyor olma ihtimali bazı bireylerin, özellikle de dini kimliklerini günlük yaşamlarının merkezine koyanlar için, katılımı düşündürücü bir faktör olabilir.

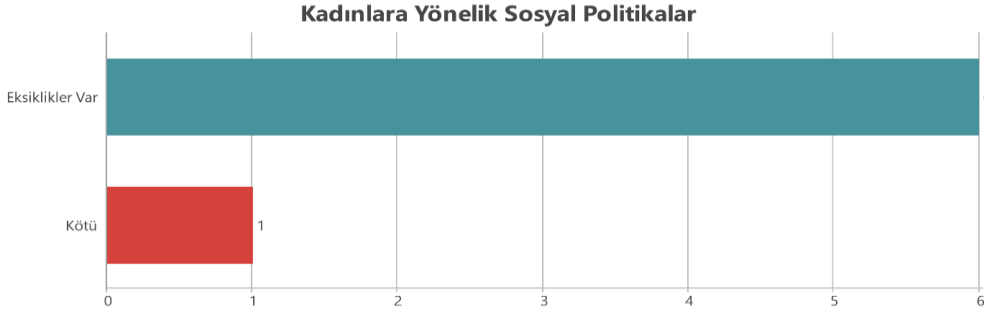
K2. "Burda siyaset yok. Din de yok. Onların hepsi bu dernekten içeriye girerken kapının önünde kalır. Hiç kimsenin siyasi görüşü dini görüşü kimseyi ilgilendirmiyor bizde. Onlar tamamen dışarda kalır. O insan çıkarken onu alır gider. Ama burda ne siyaset ne din konuşulmaz tartışılmaz. Sadece yardım."

K5. "Siyasi dini görüş kapının dışında kalır bizim derneğimizde böyledir. Biz burada benim bu kadın derneğindeki en hoşuma giden hiçbir siyasi görüşünün ya da bir dini alt yapısının dini bir şeye uzantısının olmaması. En sevdiğim yönü bu. Çünkü bunlar kişiye ait şeyler. Benim inancım da bana ait siyasi görüşüm de bana ait. Arkadaşımın da dini görüşü siyasi görüşü ona ait. Ben hiçbir şekilde ona karışmam kimse de bana karışmasın."

6.8. Kadınlara Yönelik Sosyal Politikalar

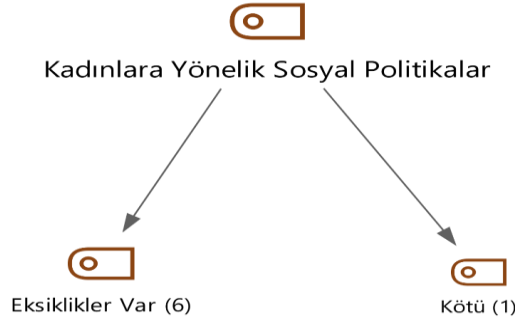
Katılımcılara kadınlara yönelik sosyal politikalar hakkında ne düşündükleri sorulmuş alınan yanıtlara göre oluşturulan kod frekans tablosu Grafik 7’de gösterilmiştir. Buna göre eksiklik var 6 ve kötü 1 şeklinde bir frekans dağılımı ortaya çıkmıştır. Bir katılımcı ise görüş belirtmemiştir.

Grafik 7: Kadınlara Yönelik Sosyal Politikalar Kod Frekansları

Aynı frekanslar Şekil 4’te kadınlara yönelik sosyal politikalar hiyerarşik kod-alt kod modeli şeklinde gösterilmiştir.

Şekil 4: Kadınlara Yönelik Sosyal Politikalar Hiyerarşik Kod-Alt kod Modeli

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu mevcut sosyal politikaların kadınların ihtiyaçlarını yeterince karşılamadığı görüşündedir. "Eksiklik var" kodunun yüksek frekansı, katılımcıların politikalarda belirgin boşluklar ve iyileştirilmesi gereken alanlar olduğunu düşündüklerini ortaya koymaktadır.

K1. "Çok eksikler var. Ama tabii eksikleri tamamlanacak şekilde yapılmaya çalışılan da çok şey var. Doğru kişilerin doğru şekilde ifade ettiğinde olumlu sonuçlanacağına inanıyorum. Ama biraz daha zaman geçmesi gerekecek emek gerekecek."

K.4 "Şimdi şiddet gören kadınlarla ilgileniyoruz zaten. Bizim derneğin işini halledecek bir kurum kamuda olsun ben isterim. Herkesin ilgi alanı farklı. Mesela karakola gidiyor kadın kapının önüne çıktığında yalnız. Hastaneye gidiyor kapının önüne çıktığında yalnız. Şiddet görmüş kadın ağır travma yaşayan bir kadın. O kapının önüne çıktığı zamanki yalnızlık onu çok çökertiyor. E sokakta böyle titreyerek sağa sola bakara yürüyen kadınlar çok. Şimdi şiddet gören öldürme tehlikesi yaşan bi 5-6 kadın var etrafımda. Onlar sokakta yürüyemiyor bile. Şimdi o travmatik

duruma gelmiş kadına sen diyorsun ki hastaneye git. Ya hastaneye nasıl gidecek o kadın adım atamıyor sokağa. Adım atamıyor sokağa. Bir kurum olması lazım kamuda. O kadın oraya gittiği zaman onu hastaneye karakola adliyeye her yere o bir rehberlik hizmeti gibi. Bizim yaptığımız işi kamu kurumları yapması lazım. Biz tatlı teyzelere bırakmamaları lazım. Biz onlar için anne, tatlı teyze pozisyonundayız. Çok iyi hissediyorlar kendilerini. Bazı kadınlar oluyor mesela oh diyo rahatladım beni dinleyen biri oldu. Böyle kadınlarla da karşılaşıyorum. Dinleyecek insanı yok. Bu hizmeti kamu yapmalı.”

K6. “Kadın dernekleri kuruluyorsa engelli dernekleri kuruluyorsa di mi demek ki sosyal politikalarda ulaşılabilirlik noktasında eksiklikler vardır ki bu dernekler araya girip tampon olup süspansedip ulaşamayanları bir şekilde ulaşıp onların sorunlarını çözmeye çalışıyordur. Çünkü yerel yönetimlerin belli bütçeleri var. Belirli bir şeyi var. Bu dernekler vasıtasıyla bence ulaşamayan yapılması planlanan ama yapılamayan eksik kalan şeyleri daha doğru bir şekilde yapıldığını düşünüyorum. Ama dernekte yapılan tüm çalışmalar gönüllülük esaslı olduğu sürece.”

K7. Kadınlara yönelik sosyal politikaları yeterli bulmuyorum. Bi defa kadını sadece vitrin gibi gören çok fazla parti sistemi var . Aktif olarak yönetime dâhil edemedikleri kasıtlı olarak dâhil edilmediklerini düşünüyorum. Bence bunların değişmesi gerektiğine inanıyorum.

K8. “Şöyle bir kahve muhabbeti var. Hani sizi koruyan bir şeyiniz vardı sözleşmeniz artık o yok. Bunu ben kulağımla duymadım duyanlardan duydum. Bir cahil muhabbetinde. 6284 hala yürürlükte ama kapsamı dar bir vaziyette. Kadınlar için politikaların üretilmesi için her zaman için ısrar ediyorum. Kadın kadının halinden anlar. Kadın da kadına göre kanun yapar. Kadınların mecliste kadınların sivil toplum örgütlerinde yetkili yerlerde olmaları çok önemlidir. Çünkü biz sivil toplum örgütleri kanun yapmaz. Ama kanunun çıkması neden olan infial yaratır. O yüzden sivil toplum çok önemlidir. Avrupa’da çok önemlidir. Bunun değeri bilir bizde biraz geç kalındı. İşte ne işin var orda ne yapıyorsun sen orda oturuyorsun sen orda. Gitsene oraya gitsene buraya gezsene dolaşsana diye öyle çok şeyler akıl yürütenler olmuştur. Politikanın gelirse konumuza evet politikaların üretilmesi için kadınların daha çok olması gerekir. Çünkü kadın kadının halinden anlıyor. Kadınlar göre de şeylerin üretilmesinde kararnamelerin kanunların açık kapıların.”

“Kötü” ile ifade edilen düşük frekans, katılımcıların bir kısmının mevcut politikaları sadece yetersiz bulmakla kalmayıp, aynı zamanda olumsuz bir değerlendirme yaptıkları göstermektedir.

K2. “Açık açık söyleyeyim mi. Berbat. Siyaset yok dedik ama berbat. Sanki işlerine gelir gibi çıkarları doğrultusunda gibi yani olay böyle gerçekleşiyor. Dolayısıyla yetersiz.”

7. Tartışma veya Sonuç

Bu çalışmada, kadın derneklerinde gönüllü olarak faaliyetlerde bulunan kadınların motivasyonlarını değerlendirerek, gönüllülük fenomeninin daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlamak hedeflemiştir. Gönüllülük, sadece bireysel katılımcılar için değil, aynı zamanda onların hizmet ettikleri topluluklar için de önemli sonuçlar doğurur. Bu çalışmanın bulguları, kadın gönüllülerin katılımını şekillendiren karmaşık ve çok boyutlu motivasyonları ortaya koyduğu gibi, bu motivasyonların onların deneyimleri ve karşılaştıkları zorluklarla nasıl iç içe geçtiğini de göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre gönüllü kadınların, kadın dernekleri ile bağlantı kurma yolları çeşitli olup, çoğunlukla mevcut sosyal ağlar, arkadaşlar ve akrabalar vasıtasıyla gerçekleşmiştir. Gönüllü etkinlikler, bireylerin toplum içinde aktif roller üstlenmelerini ve kadınların toplumdaki konumlarını güçlendirme fırsatları sunmuştur.

Kadın derneklerindeki eksiklikler, bazı katılımcıları daha fazla katılım için motive ederken, diğerlerini hayal kırıklığına uğratmıştır. Derneklerle ilişkili zaman yatırımının, bireylerin kişisel ve profesyonel yaşamları üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olmuştur.

Kadın derneklerindeki gönüllülük, sivil toplumun dinamik bir unsuru olarak kabul edilmekte ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesinde kritik bir role sahiptir. Gerçekleştirilen bu çalışmada ele alınan gönüllülük motivasyonlarının incelenmesi, kadınların hem kişisel hem de toplumsal düzeydeki katkılarını anlamak açısından önemlidir.

Bu bağlamda altruizm, dernek çalışmalarında ön plana çıkan motivasyonlardan biri olup, kadınların başkalarına yardım etme ve toplumlarını geliştirme arzusunu yansıtmaktadır. Bu durum, gönüllü kadınların empati yetenekleri ve sosyal adalet konusundaki tutkuları ile uyumlu olarak, toplumsal değişime katkıda bulunma isteklerini göstermektedir. Ancak, bulgular altruizmin ötesinde, kadınların gönüllü katılımlarının bir kısmının da kendi içsel ihtiyaçlarından kaynaklandığını göstermektedir. Bu, kişisel gelişim motivasyonu ile örtüşmekte ve gönüllü kadınların yeni beceriler kazanma, özsaygılarını artırma ve yaşam deneyimlerini zenginleştirme arzularını vurgulamaktadır.

Diğer yandan, sosyal entegrasyon motivasyonu, kadınların sosyal ağlarını genişletme ve destekleyici ilişkiler kurma arzusu ile ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Gönüllü çalışmanın, özellikle yalnızlık hissi yaşayan veya sosyal izolasyon riski altındaki bireyler için önemli bir sosyal platform sağladığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, gönüllülük kadınlara sosyal becerilerini geliştirme ve topluluk içinde daha aktif roller üstlenme fırsatı sunmaktadır.

Bunlarla beraber, gönüllülük etrafındaki tartışma genellikle bireyleri parasal bir karşılık olmaksızın zamanlarını ve becerilerini sunmaya iten motivasyonları keşfetmekle başlar. Birçok kadın için gönüllülük, kişisel tatmin yoludur, diğer insanlarla bağlantı kurmalarına, yeni beceriler öğrenmelerine ve başarı duygusu kazanmalarına olanak tanır. Gönüllülüğten alınan içsel ödüller, yardım etmenin getirdiği mutluluk ve yeni zorluklarla yüzleşmekten gelen büyüme gibi önemli faktörler, onların sürekli katılımlarını besleyen faktörlerdir. Ayrıca, gönüllülük, kadın hakları, eğitim ve sağlık gibi kalplerine yakın konularla ilgilenmeleri ve toplumsal sorumluluklarını ifade etmeleri için bir yol sunmaktadır.

Kadınların gönüllü rollerdeki deneyimleri de dikkate değerdir. Gönüllülük yoluyla, kadınlar başka yaşam alanlarında eksik olabilecek bir topluluk ve dayanışma duygusu bulurlar. Dernekler, benzer düşüncelere sahip bireylerle etkileşimde bulunabilecekleri ve destek ağları oluşturabilecekleri bir alan haline gelir. Bu işbirlikçi ortamlar, profesyonel veya kişisel yaşamlarında ayrımcılık hisseden kadınlar için özellikle güçlendirici olabilir.

Yine de, gönüllülerin karşılaştığı zorluklar göz ardı edilemez. İş ve aile dengesi, zaman kısıtlamaları, gönüllü işe sürekli bir bağlılık sürdürme zorluğuna yol açar ve bu, derneklerin kendileri içindeki kaynak eksikliği tarafından daha da kötüleşebilir. Mali kısıtlamalar, sınırlı

örgütsel kapasite ve gönüllüler için profesyonel gelişim fırsatlarının azlığı, onların çalışmalarının etkinliğini ve devamlılığını etkileyebilir.

Araştırma bulguları, politika yapımcılar ve sivil toplum kuruluşları için de önemli çıkarımlar sunmaktadır. Gönüllü çalışmaların desteklenmesi, kadınların toplumda daha görünür ve etkin roller üstlenmelerini sağlayabilir. Ayrıca, gönüllülük faaliyetleri, kadınların liderlik becerilerini geliştirmelerine ve toplumsal değişimin öncüleri olmalarına yardımcı olabilir. Bu nedenle, kadın derneklerinin ve gönüllü projelerin teşvik edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğine katkıda bulunacak ve daha adil bir toplum yapısının temellerini atacaktır.

Kaynakça

- Aca, Z. (2021). Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kalkmasının Önündeki Engeller Türkiye Özelinde Bir Değerlendirme. F. Altun içinde, *Güncel Sosyal Politika Tartışmaları* (s. 114). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Artan, T., Taşçı, A., & Başçılar, M. (2018). Üniversite öğrencilerinin gönüllü olma motivasyonları ile özgecilik düzeyleri arasındaki ilişki. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(26), 2483-2493.
- Bang, H., & Ross, S. D. (2009). Volunteer motivation and satisfaction. *Journal of venue and Event Management*, 1(1), 61-77.
- Berg, B. L., & Lune, H. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (H. Aydın, Çev.) Konya: Eğitim Yayınevi.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi: Teknikler ve Örnek Çalışmalar* (3. b.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (M. B. Demir, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çevik, Y., & Gürsel, F. (2015). Gönüllü motivasyon envanteri: Türk popülasyonuna uyarlanması. *Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 13(2), 83-92.
- Duman, M. F. (2021). Sivil Toplumsal Alanın Yeni Feodalleşme Sürecinde Plebisiter Kamusal Alanın İşlev Bozukluğu Olarak Mirasyedi Kamu. *Toplumsal Politika Dergisi*, 2(2), 29-44.
- Dündar, O. (2022). Yorumlayıcı ve anlamacı iktisat sosyolojisi çalışmalarında nitel araştırma süreçleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 233-250.
- Ferreira, M. R., Proenca, J. F., & Proenca, T. (2009). Motivations and management factors of volunteer work in nonprofit organisations: a literature review. *8th International Congress of the International Association on Public and Nonprofit Market*, (s. 1-12). Porto.
- Finkelstien, M. A. (2009). Intrinsic vs. extrinsic motivational orientations and the volunteer process. *Personality and Individual Differences*, 46(5-6), 653-658.
- Genç, A. (2011). Sivil Toplum Kuruluşlarında gönüllü olma güdüleri: Türk Kızılayı Eskişehir şubesi gönüllüleri üzerine bir uygulama. Anadolu Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Gökçe, E. U. (2022). Uluslararası İlişkiler Çalışmalarında Açıklamaya ve Anlamaya Dayalı Nitel Araştırma Süreci, Yöntemler ve Bilgisayar Destekli Veri Analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(Sayı 51: Özel sayı 1), 37-53.
- Mannino, C. A., Snyder, M., & Omoto, A. M. (2011). Social Motivation . "Why do people get involved? Motivations for volunteerism and other forms of social action, 127-146.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (S. Turan, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and*

- implementation*. USA: John Wiley & Sons.
- Nikkhah, H. A., & Redzuan, M. B. (2010). The role of NGOs in promoting empowerment for sustainable community development. *Journal of Human Ecology*, 30(2), 85-92.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323- 343.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (M. Bütün, & S. B. Demir, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Sezik, M. (2019). Türkiye’de sivil toplum kuruluşlarının işlevleri ve sorun alanları. *R&S- Research Studies Anatolia Journal* , 2(4), 118-125.
- Sığrı, Ü. (2018). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Stukas, A. A., Hoyer, R., Nicholson, M., Brown, K. M., & Aisbett, L. (2016). Motivations to volunteer and their associations with volunteers’ well-being. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 45(1), 112-132.
- Talas, M. (2011). Sivil toplum kuruluşları ve türkiye perspektifi. *Türklük Bilimi Araştırmaları* (29), 387-401.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.